

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**R. P. D. Ioannis Ivsti Lanspergii, Natione Bavari, Illvminati
Ac Religiosissimi viri, Carthusiae Coloniensis ante annos
centum Vicarii, & Magistri Nouitiorum laudatissimi Opera**

In Qvinque Tomos Distributa, à mendis expurgata, veteri integritati
restituta, & indicibus locupletata

De Tempore

Landsberg, Johannes Justus

Coloniae Agrippinae, 1631

II. post Octauas Paschæ,

[urn:nbn:de:hbz:466:1-47044](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-47044)

DOMINIC. I. POST OCTAVAS PASCHAE.

974

Dabo, inquit, vobis pastores secundum cor meum, & pascent vos scientia & doctrina. In hoc genere pascendi, annumerandum quoque est, quod sanctissima sua vita & conuersatione nos Christus dum erudit, pascit. De quo intelligitur illud Psalmi: *Pascit eos in innocentia cordis sui.* Et quod in cena sua dixit discipulis, quando eorum pedes lauerat: *Exemplum dedi vobis, ut & vos ita faciatis:* quid aliud quam pascio seu refectio erat? Hoc modo pastores boni, non tam quam exemplo bono pascere suum debent gregem. Cuius Christus nos admonens: *Lucaat, inquit, lux vestra coram hominibus, ut videant opera vestra bona, & glorificent Patrem vestrum, qui est in caelis.* Itaque quod ceperam dicere, Christus verbo Dei multipliciter nos pascit. Alium enim lamentis pascit poenitentiae, alium amoris lachrymis inebriat, alium reficit consolatione, alium spe ac desiderio confortat aeternae patriae. Nec extra eius pascua sunt, quos metu terret gehennae, quo vtiliter eos arceat ad quaerenda pascua vitae. Tertio, pascit nos sacramentali refectioe. Dedit enim nobis corpus suum in cibum, & sanguinem in potum. Secundo, est Christus Pastor bonus ex dilectione, quia animam suam ponit in mortem pro ouibus suis. Ipse enim dilexit & lauit oues suas in sanguine suo, & pro grege suo mori dignatus est. *Maiorem, ipse inquit, dilectionem nemo habet, quam ut animam suam ponat quis pro amicis suis.* Hoc pastores eius vicarij, ubi necesse foret, pro saluanda anima quoque debent. Sed quotus est hodie, qui vno velit aureo animam a morte seruare, aut qui non minus curae seutristetur, si peccato mortali pereat anima, quam si argenteus illi perierit nummus? Huiusmodi sunt non pastores, ut Christus inquit, sed mercenarij, qui lac & lanam ouium quaerunt, non ouium salutem. Dominus noster Iesus Christus nos pascit, nos dirigat, nos protegat, nosque foueat sua gratia, ut inter suas mereamur oues numerari & haberi: qui est benedictus in secula, Amen.

Hierem. 3.

Psalm. 77.

Ioan. 15.

Matth. 5.

Ioan. 6.

Esai. 51.

Apoc. 1.

Ioan. 15.

Ezech. 34.

DOMINICA II. POST OCTAVAS PASCHAE, Epistola, prima Petri secundo.

Bsecro vos tanquam aduenas & peregrinos, abstinete vos a carnalibus desiderijs, quae militant aduersus animam. Conuersationem vestram inter Gentes habentes bonam, ut in eo quod destruant de vobis, tanquam de malefactoribus, ex bonis operibus vos considerantes, glorificent Deum in die visitationis. Subiecti estote omni humanae creaturae propter Deum: Sive regi, quasi praecellenti: sive ducibus tanquam ab commissis, ad vindictam malefactorum, laudem vero bonorum. Quia sic est voluntas Dei, ut beneficietes obmutescere faciatis imprudentium hominum ignorantiam. Quasi liberi, & non quasi velamen habentes malitia libertatem, sed sicut serui Dei. Omnes honorate, fraternitatem diligite, Deum time, regem honorificate. Serui subditi estote in omni timore dominis, non tantum bonis & modestis, sed etiam discolis. Haec est enim gratia in Christo IESU Domino nostro.

AAA 2 PARA

PARAPHRASIS IN EANDEM EPISTOLAM.

1. Pet. 2.

Hebr. 10.

Ephes. 2.

Galat. 1.

Osee 4.

Danicl. 1.

Galat. 1.

Philip. 1.

Sapient. 5.

Ioan. 13.

Hortatur nos beatissimus Apostolorum princeps, omnesq; Christianos, ut suae nobilitatis, dignitatis, excellentiaeque per Christi gratiam sibi collatae sint memores, qui per Christum obtinuerunt, ut genus vocentur ac sint electum, regale sacerdotium, gens sancta, populus acquisitionis, ne à tanta nobilitate, quam ex adoptione Dei habent per Christum, moribus degenerent. Hoc autem non seuerè præcepit nobis, sed per charitatem, & per Deum obsecrat, dicens: Charissimi, obsecro vos tanquam aduenas, utpote propter originale peccatum de paraiso in hoc exilium detrusos, atque in hoc mundo alienos seu hospites, ad patriam verò caelestem peregrinos. Neque enim hic manentem habetis ciuitatem, sed futuram inquiritis. Obsecro, inquam, vos tanquam eos, qui verè estis peregrini & aduenae in hoc mundo, licet quantum attinet ad electionem Dei, sint diues sanctorum & domestici Dei, abstinere à carnalibus desiderijs, pura nihil consentiatis, sed mortificetis, refrænetis, & de cordibus vestris eadem eieciatis. Quod Paulus quoque monet, dicens: Spiritu ambulare, & desideria carnis non perficietis. Abstinete igitur à carnalibus desiderijs, quæ militant aduersus animam. Scriptum est enim: *Formatio, & ebrietas, & vinum, auferunt cor.* Itemque: *Species decipit te, & concupiscentia subuertit cor tuum.* Itemque: *Caro concupiscit aduersus spiritum, spiritus autem aduersus carnem.* Haec enim sibi inuicem aduersantur: ut non quaecunque vultis, illa faciat. Sequitur: Conuersationem vestram inter Gentes habentes bonam, nemine scandalosam, quia sitis sine querela, simplices filij Dei in medio nationis prauae atque peruersae, ut in eo quod detrahunt vobis tāquam malefactoribus, ex bonis operibus vos considerantes, glorificent Deum in die visitationis, tunc scilicet cum videbunt vobis praemia, sibi verò ac malis omnibus supplicia conferenda. Tunc enim videbunt impij gementes pra angustia spiritus iustos, quos hic deriserunt, magna constantia aduersus se triumphantes. Eam ob rem dicturi sunt de illis: *Hi sunt quos aliquando habuimus in derisum & in similitudinem improperij. Quomodo nunc computati sumus inter filios Dei? Nos insensatitiam illorum assumabamus insaniam.* Sequitur: Subiecti estote omni humanae creaturae propter Deum. Quod nunc absque labore, aut absque negotio villo sit, si superiores vos alterutrum arbitraminis, si supportaueritis vos, & per charitatem seruietis inuicem. Hoc namque magister humilitatis Christus nos docuit. Nam lotis discipulorum pedibus, dixit discipulis: *Ne ego magister & Dominus vester laui pedes vestros, quantum igitur vos alij aliterius debetis lauare pedes? Aut subiecti estote omni humanae creaturae, puta cuius in genere & ordine suo. Sive regi, tanquam praecellenti, siue ducibus, aut praefectis, tanquam ab eo missis, hoc est, subditis, ad vindictam malorum, laudem verò honorum, hoc est, ad arcendos, puniendosque malos, fouendos verò ac defendendos bonos: quia sic est voluntas Dei, ut in omni subiectione & obedientia benefacientes, obmutescere faciatis imprudentium hominum ignorantiam, qui quod nesciunt, iudicant, & inique vobis tanquam malefactoribus detrahunt. Obediendo namque in seicis, tollitis iniquis de trahedi, & materia, & occasione. Quasi liberi estote, nulli ser-*

VI
I

seruientes peccato (omnis enim qui facit peccatum, quod Saluator ait, seruu est iuan 8. peccati) & non velamen malitiæ habentes libertatem, vt sub velamine libertatis, qua vos à peccati seruitute, à seruitute quoque legis Mosaicæ Christus liberauit, putetis vobis permillum principibus non obedire, aut nulli legi humanæ obtemperare: sed ita estote liberi, vt serui sitis Dei. Omnes homines honorate. Reddite omnibus debita, cui honorem, honorem, &c. Fratritatem, hoc est, omnes proximos, potissimum Christianos, qui ex Christo & Ecclesia in baptismo regenerati vobis sunt fratres, diligite. Deum timete vt filij, casto timore eum diligentes. Regem, quia est Dei minister, diuina auctoritate ad reipublicæ regimen institutus, honorate. Serui subditi estote in omni timore dominis vestris, non tantum bonis & modestis, sed etiam vitiosis, & absque disciplina viuentibus. In his tamen quæ Deo sunt contraria, non est obediendum. Siquidem Deo magis oportet obedire, Astor. 5. quam hominibus.

EXEGESIS EVANGELII EIVSDEM

Dominica, Ioannis XVI.

Dominus noster Iesus Christus, suis est discipulis quædam verba loquutus post vltimam cœnam, cum esset iurus ad passionem, quibus voluit eos præmonere de futura eorum tristitia, quia in eius passione erant contristandi, ploraturi super magistri calamitate, quam incidisse eundem videbant, & super sua desolatione. Optimum enim & nobilissimum quod in hoc mundo habuerunt, erant aliquo modo amissuri, atque ideo non immerito ploraturi. Nam quicquid in mundo charum, quicquid in mundo habuerant preciosum, parentes, coniuges, bona temporalia, et si quid aliud habebant, amore Christi omnia reliquerant. Quare Christus præuidens eorum tristitiam fore magnam quando iam & hunc amississent, cuius amore ante alia omnia reliquerant, præmonuit eos dicens: *Plorabitis* Matth. 19. Lucæ 19. Ioan. 16. *vos & filii: mundus autem gaudet*, quod suum expleuerit desiderium me occidendo. Veruntamen, non diurnus erit hic planctus, quia post modicum iterum me videndo resurrexisset, consolabimini. Post multa itaque alia instructionis & consolationis verba quæ prædixerat, infinnat hic eis futuram & tristitiam & lætitiã succedentem, hoc modo:

Modicum & iam non videbitis me, & iterum modicum & videbitis me, quia vado ad Patrem.

Quum hæc Christus verba loqueretur, paulo post erat capiendus, & cruci affigendus. Quapropter illud modicum temporis spatium, quod ab illo tempore, quo hæc loquebatur, vsque ad ipsius mortem interdicebat, in quo adhuc illum erant visuri (iuxta mentem Augustini) vocabat modicum. Modicum igitur tempus restabat, post cuius expletionem eum non erant visuri, scilicet tempore illo, quod à morte vsque ad ipsius interstuebat resurrectionem. Illo ergo tempore, quod similiter erat modicum, hoc est, inter mortem & resurrectionem, expleto, iterum erant eum visuri, & gauisuri. Alij per hoc quod dicit modicum, non ipsum tempus, quod ab hac hora vsque ad suam interfluxit captiuitatem, qua erant fugiendo Christum relin-

Modicum qui intelligendum. Augustin.

AAA 3 eturi,

Auri, volunt significatum, sed quod post mortem sequebatur vsque ad eius resurrectionem, quod erat modicum, quo non viderunt Apostoli Christum, Et iterum modicum, puta à Pascha, vsque ad Ascensionem eius, erat: Christum aliquando visuri. Vtraque tamen expositio ferè nihil differt à altera, sed in eundem coitensum.

Dixerunt ergo ex discipulis eius ad inuicem: Quid est hoc quod dicit nobis: Modicum & non videbitis me, & iterum modicum & videbitis me, quia vado ad Patrem? Dicebant ergo: Quid hoc est quod dicit nobis modicum? Nescimus quid loquitur.

Hæc verba non intelligebant Apostoli, vel quia mæore erant eorum animi perturbati, propterea quod amissuros se audiebant magistrum dulcissimum. Hoc enim adeo eos reddebat stupidos, vt quid diceretur, minus intelligerent. Vel quia contraria videbatur eis loqui: Videbitis & non videbitis. Vnde suspicabantur, ne fortasse (vt solebat) parabolicè loqueretur. Mussitabant igitur inter se, vel conferendo clanculum paucis verbis alterutrum, vel in seipsis taciti mussitabant, quod non intelligerent, quod in verbo modicum vellet dicere. Erant enim eis hæc verba obicura, antequam implerentur. Pro eius tamen reuerentia, licet cuperent, non tamen illos audebant eum interrogare.

Cognouit autem Iesus, quia volebant eum interrogare, & dixit eis: De hoc queritis inter vos, quia dixi: Modicum & non videbitis me, & iterum modicum & videbitis me. Amen amen dico vobis, quia plorabitis & flebitis vos. Mundus autem gaudebit, vos autem contristabimini: sed tristitia vestra vertetur in gaudium.

Ostendit antequam sibi loquerentur, Dominus Iesus, quod eorum cordium occulta cognosceret, & ideo quod ex ipso libenter interrogassent, respondendo præueniens dissoluit: Amen amen dico vobis, plorabitis & flebitis vos. Mundus autem gaudebit, vos autem contristabimini: sed tristitia vestra vertetur in gaudium. De primo hoc modico tempore loquitur, quo Christus captus, flagellatus, impiè & crudeliter tractatus, tandem crucifixus est & mortuus. Tunc enim fleuerunt Apostoli ex compassione Christi pœnas & mortem: fleuerunt quoque suam desolationem, suamque flagram, qua infideliter eundem reliquerunt, nec post mortem viderunt, vsque ad tempus resurrectionis. Tunc etiam mundus gaudium habuit. Mundus, inquam, id est, homines mundani & Christi inimici gaudii sunt, quod eum quem odio habuerunt gratis, iuxta suam voluntatem (vt putabant) exterminauerant. Obserua tamen quod non solis Apostolis hoc dictum est, sed cunctis etiam Christifidelibus & amicis: nec pro tempore illo tantum, quo Christus mortuus iacuit in sepulchro, verum pro omni tempore huius vitæ inter electos & reprobos hoc prænucciavit fore discrimen, vt in quidem

Apostoli
quando glo-
rauerunt &
fleuerunt.

Psal. 68.
Ioan. 15.

Amicorum
Christi in hoc
seculo tenta-

VI

quidem discipuli & amici, quos post hanc vitam gloria foret coronaturus
 aeterna, hic tribulationes, contemptum, aduersitates, pressuras & angustias
 cordis, desolationes, mundi que odia sentirent, & pacem mundi, hoc est,
 tranquillitatem externam, neque hic haberent, neque sibi quærerent, sed
 pacem cordis, quæ pax est, consensus, voluntatisque unio cum Deo, in-
 dies & quærerent, & firmiter tenerent, & felicitius possiderent. Hoc itaque in-
 finuare voluit, ut sui electi non ad presentia respicerent gaudia, sed per la-
 chrymas & tristitias ad aeterna contenderent. Quomodo & Psalmogra-
 phus, *Qui seminant, inquit, in lachrymis, in exultatione metent. Eunte ibant & fle-*
rent, venientes autem venient cum exultatione, portantes ma-
tipulos suos. Christus quoque: *In mundo, inquit, pressuram habebitis, sed confidi-*
te, quia ego vici mundum. Vici, inquit, mundum, non pro metantum, sed pro
 vobis membris meis, ut & victoria mea sit victoria vestra, & victoria mea
 vobis profit, vobisque, qui in me estis, imputetur. Et iterum: *Si mundus vos*
odit, scitate quia me primum vobis odio habuit. Et odij causam plenius explicans,
 dicit: *Si de mundo fuissetis, mundus quod suum erat, diligeret. Quia verò*
de mundo non estis, sed ego elegi vos de mundo, propterea odit vos mun-
do. Itaque electos suos milites amicosque suis insignit armis, suis signis,
 suisque coloribus, quibus ex ipso esse familia cognoscantur, vestit. Quo-
 inquit, genere vestis? Tribulatione, pressura, tristitia, persecutione & his si-
 milibus, cuiusmodi veste, cuiusmodi diademate Christum quoque coro-
 nant mater sua, hoc est, gens Iudaica. Hoc igitur modo suos quoque quos
 amat, vestit. Ad nullam rem paratior est Iesus, quam suis quos habet in
 hoc mundo, grauamina atque dolores tam corporum quam animorum
 impartiri, modo ea ferre possint, ut eis ad fructum & coronam, quam ipse
 intendit, proveniant. Vnam nos esse, in quos hæc omnia superiora
 quadrarent. Dicit igitur Christus: *Vos Apostoli, vos mei omnes electi plo-*
rabitis & flebitis, persecutiones & odia patiemini: vos autem nemini per-
secutionem, nemini iniuriam inferetis, sed pro contumelia reddetis bene-
ditionem, pro calumnia gratiam, pro malis bona, & pro odio dilectionem.
 Sed quid Domine de non electis ac reprobis interim? Mundus gaudebit. Hi
 qui filij lucis non sunt, sed tenebrarum, quibus paratus est ignis æternus
 cum diabolo ac angelis eius, hic florebut, gaudebut, dominabuntur,
 alios prement, abundabunt & consolabuntur: verum hæc quidem breui
 tempore, quia in hoc solo vitæ curriculo. Quod autem vitam hanc sequi-
 tur, æternum erit supplicium. Nobiscum enim agitur dissimiliter, quia
 dissimiliter viuimus. Qui enim hic bona sua recipiunt in vita sua, non gau-
 debunt post mortem: & qui dolores & calamitates patienter hic sustinent,
 post mortem ad refrigerium ibunt. Falco avis est nobilis, & in manibus
 principum quiescit, delicate nutritur, multa que ei cura seruitur. Ac ubi
 mortuus fuerit, in sium abijcitur. Porro gallina in vita vili nutritur cibo
 occisa coquitur, & in argenteis discis principibus comedenda offertur. Hoc
 modo nobiscum quoque agitur, ut qui hic lani sunt & delitijs saginantur,
 post mortem cruciabuntur: hi verò, qui hic affliguntur, horum tristitia ver-
 tur in gaudium, quod nemo auferet ab eis. Propterea his qui hic gau-
 dent, Dominus dicit Iesus: *Va vobis diuites, qui habetis hic consolationes vestras.*

tionis & tri-
 bulationes
 varia.
 Psal. 125.
 Ioan. 16.
 Ioan. 15.
 Milites suos
 quibusquam
 armis insigni-
 at Christus.
 Cant. 1.
 Math. 27.
 Luca 16.
 Gaudium
 mundi quam
 sit electi fuit
 endam.
 Luca 6.

AAA 4. Itemque:

Ibidem.

Tristitia electorum
Vei
quam breui
tinetur.
Apoc. 11.
Sapient. 2.Discrimen
quantum sit
inter filios
Dei & filios
diaboli.1. Pet. 2.
Esa 55.

Itemque: *Vt vobis qui videtis nunc, quoniam iugebitis & flebitis. Nolite igitur invidere filij his qui terrena sapiunt, qui mundi quaerunt gloriam, qui carnis voluptates, nolite eos xmulari, quia non eritis semper vos delicti, non eritis semper tristes, non eritis semper absque honore, non semper erumnosi & miseri. Plorabitis quidem, & ad modicum hic contristabimini tempus, sed tristitia vestra vobis vertetur in gaudium. Absterget enim Deus omnem lachrymam ab oculis vestris, & non erit vobis amplius luctus aut clamor, sed nec ullus dolor, quoniam priora haec omnia transierunt. Hi vero, qui hic dixerunt: Venite & fruamur bonis que sunt, & vitam in aeternitate quam in immunitate celeriter, vino precioso & vnguentis vos inoleamus, & non perierat nos flos temporis, coronemus nos rosis antequam marcescant: nullum praeuise quod non pertranserat luxuria nostra: vbi que relinquimus signa laetitiae, quoniam haec est pars nostra, & haec est fors nostra, &c. Vbi haec vita & haec illorum (venerabant) felicitas finita fuerit, quid dicent? Videntes iustos, quorum hic abstulerunt labores, & quos aliquando habuere in derisum, stantes in magna gloria, timore concutientur horribili, & plangent se infeliciter, dicent: Nos infensae vitam illorum estimabamus insaniam, & finem illorum sine honore. Haec quomodo computati sunt inter filios Dei, & inter sanctos fors illorum est? Ergo erramus a via veritatis, & iustitiae lumen non luxit nobis, & sol intelligentiae non est ortus nobis. Lassati sumus in via iniquitatis, & perditiois, & ambulauimus via desiderii autem Domini ignorauimus. Quid profuit nobis superbia, aut diuitiarum laetitiae quid contulit nobis? Transierunt omnia illa, tanquam vmbra. Hoc igitur in summa putemus nobis dictum, hoc pro monumento nobis inscribendum, & Christo relicum, videlicet esse discrimen hoc inter filios Dei, & filios diaboli, quod filij Dei in hoc mundo pressuram habent & tribulationem, filij autem tenebrarum sua hic explent desideria. Debent igitur filij lucis omnia, quae occurrunt sibi, molesta vincere, quomodo Christus vicit, non repugnando, sed sustinendo. De Christo enim scriptum est: *Quum malediceretur, non maledicebat quum periretur, non comminabatur. Tradebat autem se in manus se in iuste.* Verum (vt Euangelij verba continuemus) Christus mox ad ipsius similitudinem, qua tristitiam consoletur Apostolorum, dicens:*

Mulier cum parit, tristitiam habet, quia venit hora eius. Cum autem peperit puerum, iam non meminit pressuræ propter gaudium: quia natus est homo in mundum. Et vos igitur nunc quidem tristitiam habetis.

Mulier quum parit, tristitiam habet, quia venit hora eius, hoc est, tempus doloris, & tempus pariendi. Cum autem peperit puerum, quod suauius gaudiosiusque est, quam peperisse foemellam, iam non meminit pressuræ, propter gaudium, quia natus est homo in mundum. Si, inquit, subloquens gaudium de partu pueri, tamen magis praecesserit dolor, & tristitia in pariendo, poterit obliterare omnem patientis, quam paulo ante sensit, tristitiam, quomodo non vestrum gaudium, quod de resurrectione mea habebitis, tollet a vobis omnem moerorem? Tantum enim erit gaudium vestrum, vt obliuio vos capiat omnis prioris tristitiæ, vt iam non de hoc quod laetitia vos afficit, cogitetis. Hoc est ergo, quod dicit:

Iterum

Iterum autem videbo vos, & gaudebit cor vestrum: & gaudium vestrum nemo tollet à vobis.

Sive de resurrectione, qua apparuit Apostolis, siue de hora mortis nostræ, qua electi recipimur ad Deum, intelligatur, vtrumque bene intelligitur. Sed dubium habere potest, quod dicit: Gaudium vestrum nemo tollet à vobis. Nam si de nouissimo gaudio beatitudinis intelligatur, haud dubium est illud à beatis nunquam amittendum, aut tollendum. Sed Apostolis, qui in Christi resurrectione lætati sunt, quomodo scriptum est: *Gaui sunt & se-* Ioan. xvi.
piti vno Domino. videtur non mansisse semper illud gaudium, vt nemo illud dicit possit eis abstulisse: quandoquidem multa & varia passi sunt post Christi ascensionem, & Spiritus sancti missionem. Dicendum igitur, Christum non dixisse, Apostolos nihil post suam resurrectionem, & post illam lætiti-
 am ex eius presentia receptam passuros, sed resurrectionis sue gaudio tunc eos adeo roborandos, vt inter tristitia quoque nihilominus in Domino gau-
 derent. Libenter enim postea aduersa ferebant, adeo vt Iacobus: *Omne gau-* Iacob. i.
dium diceret, existimate fratres mei, si in varias tentationes incideris. Cæcis enim
 Apostolis, dum denunciaretur, ne posthac loquerentur aliquo modo in no-
 mine Domini, quid refert de illis Lucas? *Ibam inquit, Apostoli gaudentes à on-*
deru concilio, quoniam digni habiti sunt, pro nomine Iesu contumeliam pati. Itaque
 adeo non fuit illis gaudium, quod ex resurrectione Christi acceperunt ad-
 emptum (scientibus sibi vitam quidem, quam cum iniustis habebant com-
 munitatem, à tyrannis tolli posse, Christum verò, in quo est vita æterna, nun-
 quam sibi adimi posse) vt persecutiones non solum non fugerint, sed his
 etiam, vbi hoc ad gloriam pertinebat Christi, vltro sese obiecerint, & pœ-
 nas pro Christo quidam eorum etiam, vt epulas optauerint. Quis igitur
 sancta illa lætitia Dei electos carere, aut priuari, vel per tormenta crederet,
 quando Tiburtium martyrem prunas ardentis pro rosis duxisse, & Laurentium
 ignem rorem æstimasse legit? Quapropter verè Christus suos consolatur:
 Et gaudebit, inquit, cor vestrum, & gaudium vestrum nemo tollet
 à vobis. Ipse enim erat gaudium eorum, quod semper amabant, quod inter
 flagella & carceres, inter plagas & in morte possidebant. Nemo hoc gau-
 dium tulit ab eis, quia pro quo tristitia, grauiusque patiuntur, & hic eis præ-
 sens semper est in corde, & post hanc vitam eos reficiet in æterna felicitate.
 Ad hoc gaudium nos quoque aspiremus, vt in hac vita adeo amemus Chri-
 stum, vt eius amore nihil hic possit tam graue nobis occurrere, quod non
 elacri animo de eius manibus suscipientes patienter feramus. Sit nobis gau-
 dio pro Christo lachrymari, hoc est, vel pro nostris, vel pro alienis peccatis,
 pro Christi que contemptu tristari. Sit nobis voluptati pro Christo ieiunare,
 diuitias putemus, paupertatem Christi amore ferre. Nihil hic habere
 gaudij, nihil delectationis corporalis, summum gaudium ducamus, vt
 aliquando ad illud verum, vnicum, sempiternumque gaudium pertingamus,
 quod est in Christo Iesu Domino nostro in secula benedicto, Amen.

BBB SERMO

Quod gaudium sit mundi, quodve sanctorum, quae item tristitia bona, quae mala.

Mundus gaudebit, vos autem contristabimini, Ioannis XVI. Quomodo non omne gaudium bonum, nec omne est malum, ita nec omne tristitia bona, nec quaeuis est mala. Itaque de gaudio primum dicimus: Mundus, inquit, gaudebit. Satis datur intelligi, non esse hoc primum Sanctorum gaudium, quando dicit, mundus gaudebit. Mundum enim hic vocat eos, qui mundum, hoc est, qui diuitias, luxum, delicias, honores, & id genus alia, quae mundi sunt, amant. Et quanquam gaudium nullum in mundo, quia nec recte gaudet, nec gaudij veri ratio illi qui in Deo non gaudet, conuenire potest: dicuntur tamen gaudere filij huius mundi, quando quidem pro gaudio ducunt, dum quod amant, adipiscuntur. Itaque filij huius mundi gaudent in vitijs suis, & in malitia sua. Superbus gaudet in honoribus, in potestate, in praelatione, in veneratione sibi exhibita. Avarus gaudet in opibus cumulantis, incontinens in rebus veneris, iracundus consolationem accipit, dum sui furoris aetum alicui maledicendo refrigat, gulosus dum seruit ventri, inuidus dum alienam conspicitur infortunatam, aediosus postremo, si ocio, aut ignavia indulgere potest. De his omnibus scriptum est: *Latantur cum malefecerint & exultant in rebus pessimis. Latantur quum faciunt mala, latantur quum opprimunt & impediunt bonos, latantur si via eorum mala fortunatur, latantur quoque quum Sanctorum prosergatur propositum.* Commune est tamen impijs omnibus gaudere, aut in concupiscentia oculorum, aut in concupiscentia carnis, aut in superbia vitae, sicut sanctus Ioannes dicit: *Omne quod est in mundo, aut est concupiscentia carnis, aut concupiscentia oculorum, aut superbia vitae.*

Mundi nomine quid hic intelligitur.

Psalm. 1.

1. Ioan. 2.

Gaudium mundi quod sit.

August.

Eccle. 1.

Luc. 12.

Iob 21.

Gaudium sanctorum quod sit. Psal. 110.

Ceterum, quantum a vero gaudio distet mundanum, facile dinoscitur. Gaudium namque mundi est vile, quia plerunque in rebus est illicitis. Quae Augustinus recte dixit interrogans: *Quid est seculi laetitia? Quasi dicentem: Quid est inebriari, scortari, comessationibus operam dare? Et subiijci respondens: Nihil est, inquit, nisi impunita nequitia. Quamobrem etiam nihil iudicat infelicius felicitate peccantium.* Salomon quoque: *Vidi, inquit, cuncta, quae sunt sub sole, & ecce vniuersa vanitas & afflictio spiritus.* Secundo mundi gaudium est breue. Quodcumque enim, seu quantumcumque sit, non potest esse diurnum. Habemus hoc de diuite illo in Euangelio, qui diuitum multas congregaret, in quibus sibi ducebat quiescendum dicens: *Anima mea habes multa bona reposita in annos plurimos. Requiesce, comede, bibe, epulare.* Cui responsum est: *Silulce, hac nocte animam tuam repentem a te, quae a seipsum paraffus erunt?* In Iob quoque dicitur: *Tenant tympanum, & citaram, & gaudent in fontium organi. Ducunt in bonis dies suos, & in puncto ad inferna descendunt.* Porro gaudium sanctorum, est laetitia casta, laetitia sancta, exultatio in Deo. Neque enim de creatura concipitur, sed de creatore. Hoc Psalmsa considerans: *Laetificabis eum, inquit, in gaudio cum vultu tuo.* Quapropter nunquam potest esse gaudium verum, & in Deo, nisi sit tibi conscientia mundicia & integra. Omnia igitur si vis te accuserent, omnia premant, sola sit con-

scientia
Mundu
cia, in
lumini
Est den
natur a
natur,
repor
viro de
quam
compu
que in
rij iudi
pura se
Quem
uertatur
ad genu
a, v d
men ne
regant
quis er
ta de pe
nam r
admir
iuitar
lubrite
de que
lugen
tra em
Peccat
ctorum
caza fu
mus q
nobis
que pe
norem
nem c
proxi
lia, qu
gnior
uis an
ploral
plang
eius a
quam
Tristia

scientia libera, sola conscientia non te accuset, & esse potes semper lætus. Mundus, inquit, gaudebit, suo videlicet more, in rebus vanis, atque caducis, in vitiolis & noxijs, in impudicis & inhonestis. Vos autem contristabimini. Non omnis est tristitia laudabilis & bona, non omnis item mala. Est denique quedam tristitia, quæ in se nec bona est, nec mala, sed purè est naturalis, vtpote melancholica, ad quam homo vel suapte natura inclinat, vtsit tristis. Hæc tamen in sua natura non diu impermixta manere potest. Accedit enim mox, aut ad virtutem, aut ad vitium. Hæc tamen viro deo esse potest (si eadem bene voluerit vti, & moderatè admittat, quantum satis est, non vt inuito dominetur) salubre instrumentum ad compunctionem. Quod nisi fiat, trahetur paulatim in vitia (vt germinæ quæ inde oriuntur, satis indicabunt) iræ, inuidiæ, suspitionum, temerarij iudicij, acedix, & similibus: vt in desperationem & huiusmodi grauiam, quæ scrupulositatem, perplexitatemque præteritorum nimis molestat. Quemadmodum enim læticia naturalis, nisi labore & dedita opera conuertatur ad bonum, germinabit & vitia, vt sunt leuitates, ioci, risus, & alia id genus permulta, ita facit quoque tristitia. Naturalia enim nostra tamen, vt dixi, quatenus naturalia sunt, nec bona sunt, nec mala: ex innata tamen nobis corruptione: ex mala quoque consuetudine (nisi vigilantissimo regantur studio) insolescunt vehementer, declinantque ad malum. Quisquis ergo hanc in te passionem sentis, studeas ea ad tuam vti salutem. Cogit de peccatis tuis, exerce te ad contritionem, simul tamen semper ad diuinam respiciens benignitatem: illam interim ama, illam prædica, illam admira, vt te assuefacias feliciter tristarî, quandoquidem ad tristitiam inuitaris ex inclinatione naturæ. Quare maximopere est curandum, vt salubriter tristeris. Est igitur tristitia alia sanctorum bona, lugere scilicet, de quo legendum est. Neque enim super omni est aduersitate miseriam lugendum. Quicquid contra Dei sit honorem, est lugendum, quicquid contra eiusdem sit, aut factum est beneplacitum, merito doleri, & plangi debet. Peccata igitur tam propria debemus lugere, quam aliena. Hæc tristitia sanctorum est. Nostra enim peccata nos separant à Deo. Plangenda igitur peccata sunt, tam propterea, & hoc præcipue, quia ex honorauimus, offendimusque Deum (ibi enim charitas operatur tristitiam) quam quia nocuimus nobis virtute, Dei gratia & felicitate nos spoliando. Propter aliena quoque peccata tristandum est, partim quod his offenditur Dominus, cui honorem super omnia tenemur zelari: partim, quod proximo compassionem debemus, qui sibi ipsi delinquendo damna intulit multa. Si enim proximo charitate impellente compatiendum est patienti damna corporalia, quanto magis est condolendum (cum anima multo sit, quam corpus dignior) pro damnis spiritualibus? Si pro sanitate corporali, aut re alia quavis amissa, cum proximo ploras, si felicitatem idem amisit æternam, non plorabis? Plangis, inquit Augustinus, mortuum, magis plange impium, plange infidelem: plangis quia corpus deseruit, & ab eodem recessit vita eius anima? magis plange, quia ab anima recesserit vita eius Deus. Itaque quum aut te, aut proximum tuum peccasse cognoscis, merito tristarîs. Tristantur iterum sancti ex consideratione defectuum suorum, pro-

Tristitia naturalis quæ sit.

Tristitia sanctorum bona quæ.

I.

Augustin.

II.

VI

omodo
c omnis
in dicit
oc pium
mim hic
es, sed
m in v
Deo non
e, quan
que filij
audierit
ca. Au
accumbit
refrige
in festi
his om
mi. Le
iunt bo
um San
mibus
cras, a
aut p
noscent
es. Que
d dicit
sibi ip
re
iam n
i, inquit
do m
non po
dicitur
vna mu
are. Cu
aut ip
au lens
at. Pecc
Deo. Ne
combe
er m
ria m
a fit con
scite

mala fuerit conscientia, ibi tristitia huiusmodi multo omnium maximè est periculosa. Horrendum est de huiusmodi tentationibus, quæ siue ex irregulari irrationabiliq; tristitia, siue ex ea tristitia, quæ facinorosa parit procedens vita nascuntur, loqui: ne hi qui solitariè viuunt, aut pusillanimes, aut melancholici & manici aliqua ex parte sunt, sibi ipsi cogitationes, periculatq; faciant delinquendi. Satis est Apostolum Paulum dixisse: *Secundum tristitia mortem operatur*, cum tamen alibi de penitentium tristitia gloriatur bona. *Si contristati*, inquit, *vos in epistola, non me penitet, sed gaudeo: non quia contristati estis, sed quia contristati estis ad penitentiam, contristati enim estis secundum Deum*. Est præterea tristitia mala, quæ oritur ex inuidia & torquetur felicitate aliena. Est etiam tristitia mala ex priuato amore, & ex immortificatione propria, aut quia aliquid fit, quod contra suam voluntatè, aut quod contra iudicium suum ac consilium fit. Hoc modo contristatus fuit Achitophel, quia consiliū Cusi melius videbatur, & magis probabatur, quàm suum. Contra hanc tristitiam non sanius est consilium, quàm mortificato proprio amore, mortificata omni propria ac sui ipsius quæstione Domino Deo se resignare, atque exeundo omnem proprietatem siue iudicij, siue consilij, siue voluntatis, paratum & resignatum se offerre id omne beneplacitū Dei. Hæc resignatio generat pacem & lætitiā cordis, malamq; omne propulsat tristitiam. Consultissimum proinde est, omni tempore esse resignatos, atque in omne Dei beneplacitum nos abnegemus, vt id quod tolerandū est, toleretur libenter propter Domini voluntatem, nostratq; voluntas in omnibus subijciatur Deo. Quando ergo tristitia super nos venit, memores simus promissionis Christi, qua dixit: *Mundus gaudebit vos autem contristabimini*. Quali diceret: Mundi est in presentiarum gaudere, quia dura nimis eos tristitia post hanc vitam obruet. Vos autem amici mei quos post hanc vitam læticia manet sempiterna, hic contristabimini, hoc est, tristitia patiemini, eritisq; tam pro vestris peccatis, & defectibus, quàm pro alienis gementes & afflicti. Sed tristitia tamen vestra vertetur in gaudium, non in hoc solum quod terminabitur in æternam lætitiā futuram, sed quod etiam hic vertetur in gaudium, quo amici mei hic gaudeant in aduersis, latentur cum pro mea gloria passi fuerint, siquæ eis desideratum mei amore contristari. Hoc gaudiū centuplo est nobilius atque suauius gaudio mundano, quod gaudiij nomine indignum est. Hoc gaudium spiritus est in hoc exultantis, quod aliquid habet agere, pativæ, quo suum ostendat erga Deum amorem. Memor esto Davidis, persecutionem filij sui & maledictionem Semæi humiliter ferentis: quomodo nudis pedibus nudoq; capite incedebat fugiens & fletus, quam humili ac resignato animo in eandem se submisit tribulationem, nec virum sibi maledicentem puniri cōsensit, sed de manu Dei omnia hæc sibi iustè intellexit euenire. Flebat, inquam, sed ex resignatione atque humillima sui ipsius submissione in illam tribulationem, quam suscepit patiens ac mitis, nec murmurauit, sed mente gauisus ac spiritu Deū laudauit. Hoc est ergo gaudiū, quod suis hic dat amicis Deus, vt licet tristitia ferat, in tristitia tamè nō sunt tristes, hoc est, grauati nō sunt, sed alacres & feruidi. Quibus non solum post hanc vitam, sed hic etiam tristitiam illorum vertit in gaudium Deus. In gaudiū inquæ, huiusmodi quod non auferetur,

1. Cor. 7.

Ibidem.

Alia tristitia mala quæ.

1. Reg. 17. Remediū aduersus tristitiam malam.

Ioh. 16.

1. Reg. 17.

Ioh. 16.

hoc est, quod hic quidē aliquo modo incipit, sed post hanc vitam perfectur. largietur id Domino nostro Iesu Christo, qui est benedictus in secula, Amen.

DOMINICA III. POST OCTAVAS PASCHÆ: Epistola, I. Beati Iacobi Apostoli.

Dane datum optimum, & omne donum perfectum desursum est, descendens à Patre luminum. Apud quem non est transmutatio, nec vicissitudinis obumbratio. Voluntarie enim genui non verbo veritatis, ut finis initium aliquid creature eius. Scitis fratres mei dilectissimi. Sit autem omnis homo velox ad audiendum, tardus autem ad loquendum, & tardus ad iram. Ira enim viri iustitiam Dei non operatur. Propter quod abijcentes omnem immunditiam, & avaritiam malitiae, in mansuetudine suscipite in seipsum verbum, quod potest salvare animas vestras.

PARAPHRASIS IN EANDEM EPISTOLAM

Hoc ait nos Apostolus Iacobus ad veram nostri cognitionem & humilitatem, quæ cognoscamus nihil, quod à Deo non recepimus, quantumlibet sit illud, boni nos habere. *Quid enim habes, inquit Paulus, quod non accepisti?* Dicit igitur: Omne datum optimum, & omne donum perfectum desursum est, descendens à Patre luminum. Quod Patrem dicit luminum, creatorem vult dicere Angelorum, qui lumina sunt regni cælestis & astra. Verum, quod dicit datum optimum & donum perfectum, dubium non est ubi optimum fuerit, ibi esse quoque bonum & melius. Vbi perfectum, ibi esse aliquid etiam, quod minus fuerit perfectum. Dona igitur Dei cum varia sint ac multa, & in multiplici quoque differentia, omnia tamen quæ habemus bona à Deo nobis donata sunt. Sequitur. Apud quem non est vlla mutabilitas. Quicquid enim agit aut vult adeo est excellēter bonum, vtilius non possit esse, adeo stabilitas apud eum est pax, serenitasq; æterna, quæ nulla possit mutatione nulla præteritione suggestioneve, nulla denique vicissitudinis obumbratione perturbari. Neque enim propter merita nostra, sed gratuito & pro voluntatis suæ bonitate ac liberalitate nos regeneravit de tenebris ad lucem, in adoptionem filiorum Dei, verbo veritatis propter nos incarnato & nobis prædicato, ut simus initium, id est, principatum habentes, ac veluti primitivæ creature eius, utpote reliquis creaturis digniores & excellentiores. Scitis hæc omnia fratres mei dilectissimi, nempe ex Deo quicquid sumus, nos esse, & nobis per Osee à Domino dictum: *Perditatus ex te Israhel, ex me tamen auxilium tuum.* Scitis præterea qua dignatione vos regeneravit in filios adoptionis Deus. Quamobrem decet erga illum qui in nos contulit beneficia, esse nos, quomodo illi placeamus, & quomodo ei servemus, sollicitos. Sit igitur omnis homo velox ad audiendum quæ salutaria sunt, ut percipiat non quæ curiosa sunt, sed quæ audire necessario oportet. Sit autem tardus ad loquendum. Loquendo namque periclitatur homo, quam audiēdo citius. Parce igitur, & tarde, & ubi necessitas & utilitas exigat, est loquendum. Siquidem ubi innocētia damnatur, ubi negatur veritas, ubi vive opprimitur iustitia, non est tacendum. Alioqui in multiloquio occi-

2. Cor. 4.

1. Ios. 11.

Psalm. 10.

so 200